

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
PARLAMENTA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
PREDSJEDAVAJUĆI PREDSTAVNIČKOG DOMA

Broj: ____/13

Sarajevo, __.06.2013. godine

USTAVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Valtera Perića 15

71 000 SARAJEVO

PREDMET: Zahtjev za pokretanja postupka za apstraktu ocjenu
ustavnosti Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva
("Službene novine Federacije BiH", broj 64/09).

Predlagatelj je aktivno legitimisan da podnese predmetni Zahtjev za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredbe člana 137. stav 1. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva.

Sporna odredba glasi:

„Društva za osiguranja i druga pravna lica koja se bave osiguranjem imovine pravnih i fizičkih lica, dužna su izdavajati finansijska sredstva iz premije osiguranje imovine od požara i prirodnih sila u iznosu od 6%, a 1% sredstava od naplaćene funkcionalne premije osiguranja, koja se odnosi na osiguranje motornih vozila“.

Citirana odredba nije u saglasnosti sa odredbama iz člana II.A.2.1. član 2. stav.1(c) u vezi sa stavom 1(k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine: „Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na jednakost pred zakonom [... i] imovinu“ iz slijedećih razloga:

Osporenom zakonskom odredbom je isključivo osiguravajućim društvima nametnuta dodatna obaveza za procentualnu uplatu finansijskih sredstava za vatrogasnu djelatnost u visini od 1% iz premije osiguranja. Navedena zakonska obaveza nije u skladu sa ustavnim načelima zabrane diskriminacije i u vezi sa pravom na imovinu, jer nametnuta zakonska obaveza ne ispunjava anti-diskriminacijske standarde koje garantuje Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Naime, zakonsko razlikovanje pravnih subjekata je opravdano samo u slučaju da je zakonska razlika: (a) predviđena zakonom koji ispunjava uslove principa zakonitosti (član I/2. Ustava Bosne i Hercegovine), (b) predmetni zakon slijedi javni interes, (c) a taj javni interes, inkorporiran u zakonu, predstavlja proporcionalno i adekvatno rješenje u smislu pravičnog balansa između javnog interesa i razlike koja se uspostavlja samim zakonom između pravnih subjekata.

U konkretnom slučaju Zakon jasno pravi razliku, jer je novčana obaveza nametnuta samo za osiguravajuća društva, a ne i za ostale pravne subjekte.

Kada se pokuša opravdati zakonodavac za zakonsko propisivanje različitog tretmana osiguravajućih društava u odnosu na druge pravne subjekte koji su oslobođeni ove obaveze, veoma je teško pronaći opravdavajući javni interes. Naime, vatrogasna služba funkcioniše na principu službene intervencije u slučaju da izbije požar, u cilju zaštite građana i njihove imovine. Intervencija vatrogaske službe ne zavisi od toga da li je određen slučaj „osiguran ili ne“. Sva fizička i pravna lica imaju pravo na „jednak pristup“ državnoj službi protivpožarne zaštite, bez obzira da li su istovremeno osigurani od požara kod određenog privatnopravnog osiguravajućeg društva ili ne.

Osiguranje u svojoj osnovnoj misiji ublažava posljedice nezgode i za to naplaćuje adekvatnu premiju koja se računa na osnovu pretpostavki o riziku i troškovima, a dodatno je uključen dodatak za preventivu. Shodno navedenom, ne postoji u osiguranju višak novca koji treba dodatno oporezivati. Premija osiguranja se računa realnim osnovama, u tom smislu bilo kakvi doprinosi na premiju koji ne bi išli na teret osiguranika značili bi zadiranje u tehničku premiju, što sa stanovišta ispunjenja osnovne obaveze, namirenja štete, stvara probleme osiguravajućim društvima. Korist koju iz toga mogu imati osiguravajuća društva je indirektna posljedica, a ne prevashodni cilj.

Ukoliko bi država dokazala da državna protivpožarna služba ima stepen aktivnosti ili u zavisnosti od toga da li je određen odnos zaštićen ili ne osiguranjem od požara, tada bi i bilo opravdano da osiguravajuća društva plaćaju posebnu taksu ili drugu javnu pristojbu koja bi bila adekvatna finansijska potpora „dodatnim“ aktivnostima države.

Osim toga, zakonodavac očigledno zanemaruje da je ugovor o osiguranju dvostrani obligacionopravni ugovor između osiguravajućeg društva i određenog pravnog subjekta, kao izraz slobodne volje ugovornih strana u kojima jedna strana se obavezuje da naknadi štetu drugoj strani u slučaju požara. Činjenica da antipožarna zaštita spada u nadležnost države, ne utiče na ugovorni odnos, jer antipožarna zaštita, u punom kapacitetu, mora da se pruži bez obzira da li subjekt ima mogućnost naknade štete od osiguranog slučaja požara ili ne.

Prema tome, sasvim bi bilo opravdano da svi subjekti, pravni ili fizički, na jednak način snose troškove za antipožarnu zaštitu, a da se pitanje naknade štete prepusti slobodnoj volji ugovornih strana. Samim tim, ukoliko država želi da učestvuje u dijelu premije koje subjekt plaća, bilo bi opravdano i da participira u troškovima u slučaju naknade štete. Međutim, takav odnos bi bio protivan principu slobode ugovaranja dva pravna subjekta. (Član 10. ZOO. „*Sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno ustavom utvrđenim načelima društvenog uređenja, prinudnim propisima i moralu socijalističkoga samoupravnog društava*“.)

Prema tome, osporena odredba Zakona nameće se upravo na imovinu osiguravajućim društvima, jer im oduzima dio njihove premije: jasno je utvrđeno da osiguravajuća društva su obavezani platiti 6%, a 1% sredstava od naplaćene funkcionalne premije osiguranja. Osporenom zakonskom odredbom osiguravajućim društva nije osigurano „uživanje prava jednakosti pred zakonom“, nego su dovedena u neravnopravan položaj pred zakonom, kao i u neravnopravan položaj na tržištu u odnosu na ostale privredne subjekte, čime su ugrožena temeljna Ustavna prava prema kojima se privredne i druge djelatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, što je direktnoj suprotnosti sa članom II.A član 2. stav.1 u vezi sa pravom na imovinu iz stava 1.k) istog člana. U zakonskim odredbama zakonodavac nije obrazložio niti

opravdao na osnovu čega je zasnovana nejednakost među privrednim subjektima. Zakonodavac ne propisuje niti jednom zakonskom odrednom nastalu formalnu razliku tretmana između subjekata.

Ovakav stav opravdan je sudskom praksom u Bosni i Hercegovini, kao i u susjednim državama. Tako, naprimjer, Ustavni sud Republike Srpske, kao i Ustavni sud Republike Hrvatske razmatrali su identična pitanja i jasno dali svoj stav da postoji nejednakost u postupanju prema pravnim subjektima (Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-597/2000 od 20.03.2002.godine; Odluka Ustavnog suda Republike Srpske broj:U-84/02 od 26.03.2004. godine).

Na osnovu navedenih razloga, predlažemo da Ustavni sud FBiH:

Prihvati predmetni zahtjev i utvrdi da su pobijane odredbe člana 137. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva suprotne principu jednakog postupanja pred zakonom u odnosu na pravo na imovinu iz člana II.A.2.1. član 2. stav.1(c) u vezi sa stavom 1(k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, te stavi van snage iste u smislu člana 40. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine.

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH:

Fehim Škaljić